

- Et privilegium

- Jeg har hatt en fantastisk stab av medarbeidere som alle har vært med på å trekke skuta i samme retning. Suksessfaktoren her er felles løft. Med de ordene takker Ole M Sejersted (70) for seg ved Institutt for eksperimentell medisinsk forskning (IEMF).

Ole Sejersted forteller entusiastisk om portrettet som har blitt laget av han. – I bakgrunnen er det lagt inn et snitt av en hjertecelle.

Fra 1.juli er Sejersted pensjonist etter 26 år som leder ved instituttet. Stafettpinnen overtas av Ivar Sjaastad. - Det føles litt rart egentlig, sier han. Sejersted har ledet instituttet siden 1991, men ble tilknyttet IEMF allerede 1968 da han begynte som studentstipendiat. Nå blir han pensjonist, men skal fortsette i 20 prosent stilling som forsker ved instituttet.

- Den gangen var det bare grunnmuren av midtblokken som var på plass, minnes han. Det har skjedd mye på området på Ullevål i Sejersted sine år. – Det har vært morsomt å se utviklingen gjennom årene, sier han. Fra kontoret i fjerde etasje på kirurgbygget kan han se utover mange epoker av Ullevåls etterhvert lange historie.

På bordet vi sitter ved står det en artig modell med tverrsnitt av noen av kroppens viktigste organer, hjerne, øye, hjerte, nyre og tarm. Selv om hjerte og nyre er det mest sentrale i Sejersteds karriere er det øyet han plukker ut, og forteller at øyet har utviklet seg parallelt flere ganger opp gjennom evolusjonen.

Lang karriere

Når jeg spør om det er noe spesielt han husker fra de siste årene, drar han litt på det. – Jeg er ikke så flink til sånt, men det er jo mange episoder. Det hyggeligste og noe som har gitt mye glede er å ha bidratt til at mange unge har fått en doktorgrad. Det er veldig givende å støtte opp under unge, ivrige mennesker. Det gir stor glede og det er et privilegium å ha så mange unge, flinke medarbeidere, smiler Sejersted. Han husker ikke riktig hvor mange doktorgrader som har kommet fra instituttet, men når vi stikker bort i gangen og teller doktorgradsportrettene kom vi frem til 148 i instituttets 66 år lange historie.

Dette er en tid for å se seg litt tilbake og vi begynner med hva Sejersted har gjort, som ikke er lite. Han vært forsker hele veien. Bortsett fra turnustjenesten har det blitt lite klinisk jobbing.

- Jeg ble tidlig i studiene fascinert av fysiologi, derfor begynte jeg på IEMF. Da jeg studerte var det mye neurobiologi og neurofysiologi som man holdt på med, men jeg tenkte at det måtte da finnes flere interessante organer enn hjernen.

Doktorgraden tok han på nyrer, mens senere har det blitt mest forskning på hjertet og særlig hjertesvikt.

I tillegg har han jobbet i 10 år ved Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI), og var professor II ved Norges Idrettshøgskole og arbeidet med muskler, trening, og tretthet. – Det var gøy, men det er lenge siden nå. Vi sporer litt av og kommer inn på det Sejersted kaller «melkesyremyten». – Det er mange myter rundt melkesyre, jeg prøver stadig å avlive dem, men de henger i. Ikke en gang i sprint er det melkesyre som er den viktigste årsak til tretthet. Det handler mer om stopp i den elektriske aktiviteten i musklene. Strømmen kommer ikke frem og det har med saltbalansen å gjøre. Musklene blir utladet og mister ledningsevnen.

IEMF

Sejersted overtok ledelsen instituttet av etter Fredrik Kiil i 1991, og frem til da hadde det vært mest fokus på nyrer i forskningen, og ikke så mye på hjertet som det er i dag, og staben var liten.

Sammen med instituttets forskere tok han beslutningen å endre retning til hovedsakelig å fokusere på hjerteforskning. – Det har vært morsomt å være med på å bygge opp instituttet til hva det er i dag.

I dag teller instituttet nærmere 80 medarbeidere, med stort og smått. - Det er litt å holde orden på for Lisbeth Winer som er administrasjonssjef og som har vært en utrolig viktig støttespiller i mange år.

Instituttet får også om kort tid koordineringsansvaret for et nytt K.G. Jebsen-senter som Ivar Sjaastad skal lede.

Instituttet er landets største eksperimentelle hjerteforskningsmiljø, og har et bredt nasjonalt og internasjonalt nettverk. For eksempel ledes Senter for hjertesviktforskning av Geir Christensen fra instituttet. Dette er et nettverk med 13 enheter i Osloregionen som ble opprettet i 2002. Sejersted syner dette er svært vellykket, og senteret har blant annet opprettet en nasjonal forskerskole, NORHEART.

Ny behandling

Det har vært stort fokus på hjertesvikt på IEMF, med mål om å finne ny behandling. - Vi jobber mye med hjertesvikt, men vi forstår ennå ikke helt mekanismene bak det.

Det er opp mot 100.000 mennesker med hjertesvikt i Norge i dag, omkring 50 prosent av dem dør innen fem år. For noen få er løsningen transplantasjon, men det transplanteres bare i overkant av 30 hjerter i Norge hvert år. Derfor må man å finne en bedre løsning for de mange.

- Vi trenger nye behandlingsalternativer, for i dag har vi ikke noen helbredende kur. Særlig gjelder det de som får såkalt stive hjerter. Dette er hjerter som ikke lar seg fylle ordentlig med blod mellom hvert slag. Hvorfor slapper ikke hjertet tilstrekkelig av slik at det kan fylles ordentlig?. Det er ennå en gåte, forteller Sejersted.

- Vi kan hjelpe noen med medikamenter, men de blir aldri ordentlig Vi har mange spennende prosjekter som peker mot nye lovende behandlingsmuligheter. Dette krever bl.a. at vi kan studere hjertefunksjon i levende dyr.

Med nye MR-maskiner har vi fått et utrolig verktøy.

- Fremskrittene innen billedteknologi er helt fantastiske og utviklingen har vært enorm. Instituttet har vært så heldig å kunne ligge helt i front med godt utstyr. Det har krevd endel investeringer, blant annet i en MR-maskin som er spesialtilpasset gnagere. Nå ser det ut til at vi får penger fra Forskningsrådet til enda en MR-skanner som er koblet til PET. Det blir flott.

To veier

Sejersted ser det som han har fulgt to spor innen sin karriere. Det ene er forskningen særlig på muskel og hjertet, det andre er organisering og ledelse av forskning.

Fra 2002 til 2006 var han prodekan for forskning ved Universitetet i Oslo, han har vært leder av forskningsutvalget i Legeforeningen som har gitt ut flere rapporter om hvor viktig forskning er for klinisk arbeid, deriblant «[Forskning er helsetjenestens grunnpilar](#)».

Da Oslo universitetssykehus ble ett i 2009 ble Sejersted leder av det felles forskningsutvalget ved det fusjonerte sykehuset. Han satte som mål å styrke forskningen innen klinikken og etablere god infrastruktur for forskningen i hele sykehuset.

Sejersted er ikke tvil om hvor den viktigste inspirasjonen til forskningen kommer fra. – Kontakten med klinikken er viktig. Det er der diagnostikk og behandling foregår, og det er der vi finner utfordringene for medisinsk forskning. Forskning er en viktig oppgave i sykehusene og bør integreres enda tettere i det kliniske arbeidet enn det er nå.

Forskning gir en kvalitetsforbedring til det kliniske arbeidet. Hele kjeden av forskning er viktig for det kliniske arbeidet, alt fra basalforskning til utprøving av medisiner.

Forskning som fag

Sejersted har jobbet mye for integrasjonen mellom universitetet og sykehuset. – Det kan og skal ikke være et skille mellom de to. Integrasjonen må være sømløs, de må virke sammen. Det er ikke alltid lett å få til, sier han, og legger at til mye har blitt bra, men at det fortsatt er en vei å gå.

- Det er i dag store krav til klinisk tjeneste, noe som ofte fører til at forskningsdelen drukner litt. Det er synd siden begge deler tjener samme gode sak.

- God forskningsledelse er også viktig. Dette tas ikke nok på alvor etter min mening. Å være forskningsleder er en slags jordmørvirksomhet. Man skal hjelpe til med å forløse gode prosjekter og hjelpe gode hoder til å prestere, sier Sejersted, som har jobbet mye for å fremme god forskningsledelse.

Så kommer vi til noe han mener det er viktig at jeg får med.

- Oslo universitetssykehus og Universitetet i Oslo er Norges største og beste medisinske forskningsmiljø.

Omkring 50 prosent av landets medisinske forskning foregår her og vi har flere verdensledende miljøer. Dette bidrar også til å styrke den kliniske tjenesten i sykehuset. Vi ser blant annet fra USA at de beste sykehusene er de som også presterer best forskning.

Sejersted benytter også anledningen til å komme med et hjertesukk om endringen av spesialistutdanningen: - Forskning gir ikke tellende tjeneste i den nye ordningen, noe som er et stort tilbakeskritt i en tid hvor all medisinsk behandling skal være mer og mer evidensbasert. Dette henger ikke på greip. Helsemyndighetene som vedtar dette er helt på villspor. Legene må være drivere for forskning. Jeg er helt overbevist om at forskning gjør dem til bedre klinikere. Forskningen må være integrert, det må være et samvirke, sier han engasjert. Det er lov med en liten klagesang etter et langt yrkesliv.

Vitenskapsakademiet

I de senere år har Sejersted fått en oppgave han synes er veldig morsom. Han leder Det Norske Videnskaps Akademi. – Akademiet har en viktig oppgave i en tid med falske fakta og økende mistillit til fakta og forskning. Skepsisen til vaksinasjon er enormt skremmende, for å ta et eksempel. Dette er noe jeg er opptatt av. Litt av vår oppgave som akademikere er å gi myndighetene et godt grunnlag for å ta beslutninger.

Han vedgår at denne oppgaven har gitt noen nye, men spennende utfordringer. – Jeg må tenke hele fagbredden innen academia, noe som er en morsom omstilling for meg som er vant med å tenke smalt medisin, til å tenke på alt. Han ser frem til å kunne bruke mer tid på akademiet fremover.

Og så blir det en del tid til hus, hytte, familie og barnebarn fremover, lover han. – Jeg er egentlig ganske praktisk av meg. Jeg liker å snekre og sånne ting bare jeg får litt tid på meg. Vi får se.

Han er ikke redd for at dagene fremover ikke blir fylt med meningsfulle oppgaver. – Jeg kommer nok til å være mye på instituttet, men ikke hver dag og ikke alltid så lange dager, forteller han.

Og så har han en intensjon om å ta en sykkeltur før jobb.

Publisert: 30.06.2017 13:04:13 av Hedda Holth

Sist oppdatert: 03.07.2017 08:04:20 av Børge Einrem